

УДК 655.344:681.654

Ю.М. Рум'янець, М.Ф. Ясінський, Л.М. Ясінська

**ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИКО-МЕХАНІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ
ГУМОТКАНИННИХ ОФСЕТНИХ ПОЛОТНИЩ**

Викладено результати досліджень гумотканинних офсетних полотнищ на міцність. Експериментами встановлено, що полотнища володіють значною міцністю на розрив і швидко відновлюють свою форму.

Приведены результаты исследований резинотканевых офсетных полотен на прочность. Экспериментами определено, что полотна обладают значительной прочностью на разрыв и быстро возобновляют свою форму.

Сьогодні напрями розвитку офсетного друку передбачають підвищення фарбовості та швидкості друкарських машин, використання швидкозакріплюваних фарб на синтетичних зв'язуючих і нестандартних матеріалів, задруковування яких вимагає розроблення нових офсетних полотнищ.

Офсетні гумотканинні полотнища першого покоління, приміром "Вулкан - 714" фірми "Rubc" (США), чорна, голуба і кремова гуми фірми "Кау" (Англія), гуми – червона А, сіра Б, чорна В, зелена Д (СРСР) та ін., мали високий рівень набухання в розчинниках і зв'язуючих, значні відхилення по товщині й деформацію при розтязі, не забезпечували рівномірного розподілу тиску та його стабільності.

В Україні гумотканинних офсетних полотнищ не випускають, а широко використовують такі матеріали цього класу, як Ofset - Rubber Blanket Web Master (Англія), Corove New ("Polifibron - Rollin s.a.", Франція), ПМ (УЗГТВ, Росія), Vulean ("Reeves", Італія), Hungaro Spektrum (АТВ, США – Угорщина) тощо. Характеристики названих матеріалів досить повно вивчені й певною мірою задовольняють вимоги, що до них ставляться [2,3,4,6].

Розвиток асортименту цих матеріалів пов'язаний з появою багатошарових полотнищ для роботи з УФ-фарбами й УФ-лаками, для вибіркового лакування дисперсійними лаками та друкування високопігментними фарбами з частою зміною форматів. Нові, складні за конструкцією, компресійні офсетні полотнища мають дуже високу стійкість до зношування й хімікатів, швидко відновлюються після навантаження [1,5]. Шліфувана гладка поверхня забезпечує високу якість друку плашок і растрових елементів. Полотнища не накопичують на поверхні фарбу і паперовий пил.

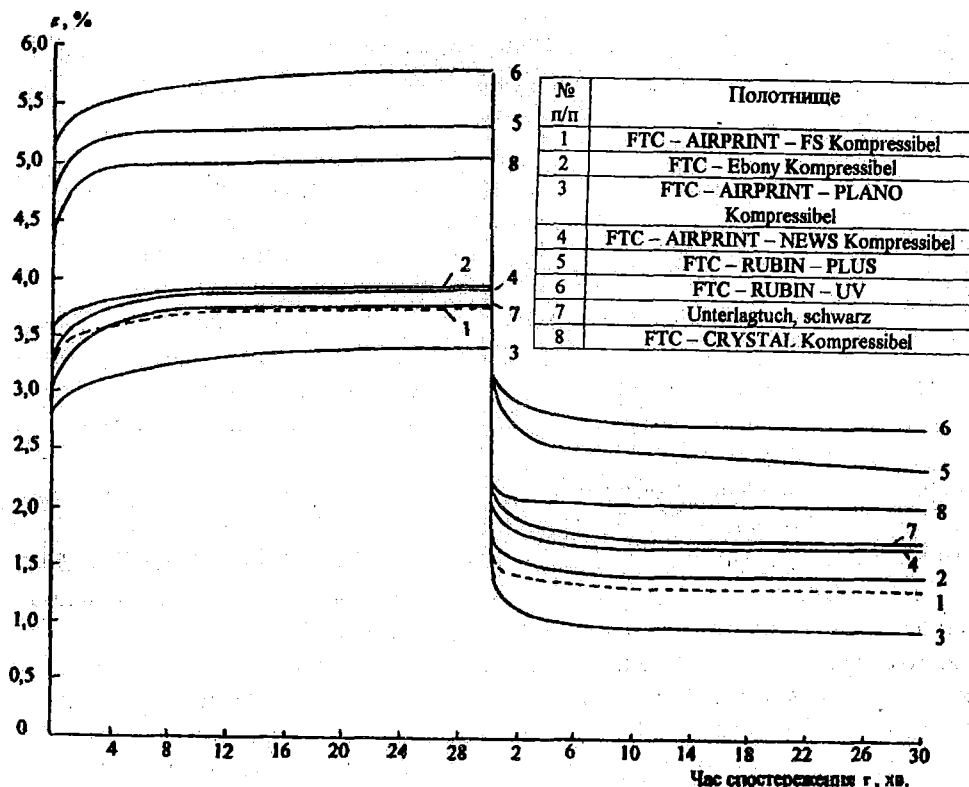
Дана робота виконана з метою визначення пружно-еластичних характеристик гумотканинних полотнищ сучасної генерації. Тут подаються результати досліджень деяких властивостей гумотканинних полотнищ новачка на ринку України німецької фірми "FRITHJOF TUTZSCHKE GMBH" (табл.1).

Таблиця 1

Матеріали, вибрані для випробувань

Гумотканинне полотнище	Твердість, град. Шора	Товщина, мм
FTC - AIRPRINT - FS Kompressibel	77	2,00
FTC - Ebony Kompressibel	76	2,02
FTC - AIRPRINT - PLANO Kompressibel	80	1,92
FTC - AIRPRINT - NEWS Kompressibel	75	1,96
FTC - RUBIN - PLUS	83	1,92
FTC - RUBIN - UV	75	1,98
Unterlagtuch, schwarz	83	1,47
FTC - CRYSTAL Kompressibel	76	1,93

Досліджувані гумотканинні полотна являють собою багат шарові системи, які включають і мікропористі елементи. Деформаційні властивості зразків офсетних полотенц (відносна величина стиску і залишкова деформація) визначали на оптичному довжиномірі ИЗВ-1 при навантаженні, що відповідає реальному друку (0,8 МПа). Зміни деформації зразків офсетних полотенц при постійному навантаженні були наступними (див. рисунок). Максимальна відносна деформація стиску зафіксована в полотенцях № 5,6,8. Щодо залишкової деформації, то в найскладнішого за конструкцією полотна FTC - AIRPRINT - PLANO вона найменша в порівнянні з усіма досліджуваними зразками. Частка залишкової деформації від загальної для полотенц становила 35; 36; 28; 41; 44; 46; 44 і 40%.

Кінематика розвитку і спаду деформації стиску полотенц при навантаженні 0,8 МПа

Треба зауважити, що мала залишкова деформація є позитивним фактором: володіючи високою пружністю, полотна буде швидко відновлюватися після отримання відбитка. При друкуванні на ролевих офсетних машинах воно може витримати тиск подвійної товщини паперу в місцях склеювання рулону. Певні пружно-еластичні характеристики зразків наведено в табл.2.

Таблиця 2

Пружно-еластичні характеристики гумотканинних офсетних полотенц

Полотно	Властивості				
	модуль пружності, E_1 , МПа	модуль еластичності, E_2 , МПа	максимальна деформація, ϵ_{max} , %	умовно-миттєва деформація, ϵ_0 , %	залишкова деформація, $\epsilon_{зал}$, %
1	2	3	4	5	6
FTC - AIRPRINT - FS Kompressibel	0,254	0,333	3,70	3,15	1,30

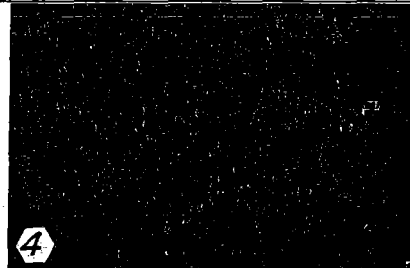

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
FTC - Ebony Kompressibel	0,247	0,321	3,89	3,24	1,40
FTC - AIRPRINT - PLANO Kompressibel	0,297	0,321	3,47	2,69	0,98
FTC - AIRPRINT - NEWS Kompressibel	0,261	0,352	3,88	3,07	1,61
FTC - RUBIN - PLUS	0,169	0,269	5,26	4,73	2,29
FTC - RUBIN - UV	0,165	0,255	5,79	4,86	2,65
Unterlagtuch, schwarz	0,268	0,390	3,78	2,98	1,68
FTC - CRYSTAL Kompressibel	0,185	0,264	5,02	4,32	1,99

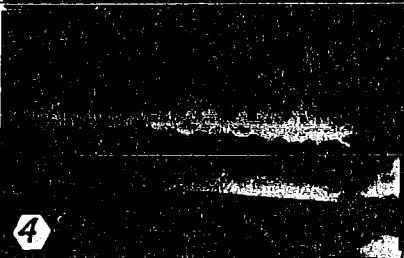
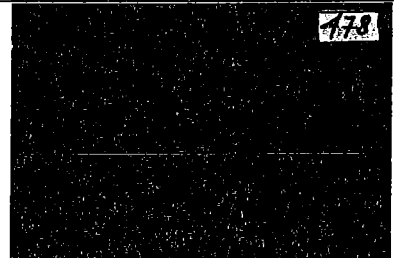

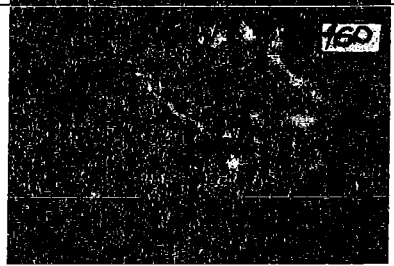
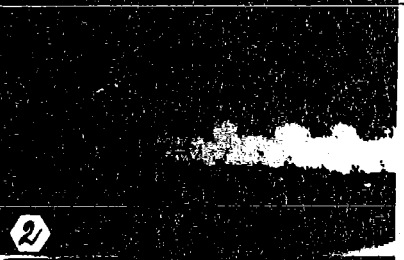
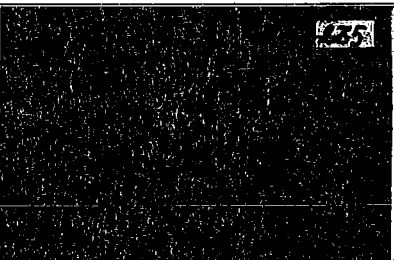
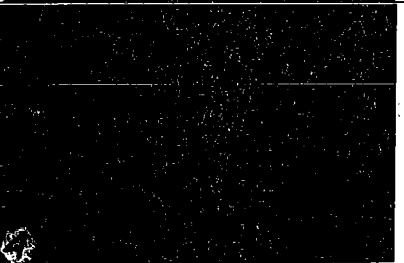

При високошвидкісному офсетному друці потрібно, щоб офсетне полотнище мало високу міцність на розрив. Цю властивість визначали на розривній машині МРФ-300 (табл.3).

Таблиця 3

Мікрозображення поверхні досліджуваних зразків

Полотнище	Поперечний переріз матеріалу (кількість шарів)	Вигляд матеріалу в місці розриву (зусилля розриву, Мпа)
1	2	3
FTC - AIRPRINT - FS Kompressibel		
FTC - Ebony Kompressibel		
FTC - AIRPRINT - PLANO Kompressibel		

Продовження табл. 3

1	2	3
FTC - AIR-PRINT - NEWS Kompressibel		
FTC - RUBIN - PLUS		
FTC - RUBIN - UV		
Unterlagtuch, schwarz		
FTC - CRYSTAL Kompressibel		

Міцність на розрив досліджуваних матеріалів майже вдвоє більша, ніж в аналогів попереднього покоління, і в середньому дорівнює 43 Мпа. Значення по зразку Unterlagtuch, schwarz не є винятком, тому що він належить до підкласу піддекельних матеріалів.

Таким чином, експериментами встановлено, що полотна володіють значною міцністю на розрив (найкращий результат зафіксовано в зразках FTC - RUBIN - PLUS (47,8 Мпа) і FTC - RUBIN - UV (46,0 Мпа) і швидко відновлюють свою форму. Мікроскопічні повітряні порожнини, сформовані по товщині багатошарових полотен, сприяють під час друкування хорошій компресії. Висока твердість (~ 80 од. за Шором) визначає придатність полотен для виконання високоякісних поліграфічних робіт із забезпеченням точної передачі растрової точки з різкими краями й мінімальним розтискуванням.

1. Aerdot – когда нужна красивая печать // Полиграфия. 2001. № 5. С. 113. 2. Белгаїєд З., Босак І.П., Лазаренко Е.Т. Дослідження якості гумотканинних матеріалів // Кваліологія книги: Зб. наук. праць. Вип. 3. Львів, 2000. 3. Белгаїєд З., Босак І.П., Рум'янцев Ю.М. Вплив змивних та зволожувальних розчинів на властивості гумотканинних полотнищ // Комп'ютерні технології друкарства: Зб. наук. праць. Вип. 6. Львів, 2001. 4. Зоренко О., Величко О. Закономірності зміни друкарсько-технологічних властивостей декелів // Друкарство. 2001. №5. С. 66–68. 5. Полиграф Интер-2001 // Полиграфия. 2001. №5. С. 6. 6. Чехман Я., Белокрысенко В., Кравчук И., Шустыкевич А., Шустыкевич М. // Компью Арт. 2000. №1. С. 24–30.

УДК 655.224.261.5

Т.В.Таран

ХІМІЧНЕ НІКЕЛЮВАННЯ ТРАФАРЕТНИХ ДРУКАРСЬКИХ ФОРМ НА ОСНОВІ МОДИФІКОВАНОГО ПОЛІВІНІЛОВОГО СПИРТУ

Розглядається спосіб підвищення тиражостійкості трафаретних друкарських форм на основі модифікованого полівінілового спирту за допомогою хімічного нікелювання.

Рассматривается способ повышения тиражестойкости трафаретных печатных форм на основе модифицированного поливинилового спирта при помощи химического никелирования.

Трафаретний друк (ТД) завдяки великим можливостям (універсальність, економічність, проста й раціональна технологія) переживає сьогодні період інтенсивного розвитку. Області його застосування найрізноманітніші: поліграфічна, машинобудівна, авіаційна, легка, приладобудівна, радіо- та електронна й інші галузі промисловості. У поліграфії ТД використовується для оформлення палітурок, суперобкладинок, плакатів, проспектів, реклами, географічних карт і т.ін. Дуже часто його застосовують, коли інші, конкуруючі способи друку, не відповідають поставленим вимогам і є неекономічними.

Забезпечити високу якість продукції, виготовленої трафаретним друком, можуть лише трафаретні друкарські форми (ТДФ), що мають високі репродукційно-графічні показники (РГП), які залежать від якості копіювальних шарів (КШ). Асортимент КШ для виготовлення ТДФ налічує кілька десятків. Удосконалення їх постійно продовжується, оскільки до ТД висуваються все нові вимоги.

Розробленням і виробництвом світлочутливих матеріалів для комбінованого, прямого і непрямого методів виготовлення трафаретних форм займається багато фірм Швейцарії, Німеччини, США, Англії, Італії. В Україні останнім часом ведуться розробки КШ, які полімеризуються під дією УФ-випромінювання. Позитивно зарекомендували себе фотополімерні копіювальні шари (ФКШ) для трафаретного друку на основі водорозчинних сополіамідів (ВС), розроблених в УПІ ім.Івана Федорова (нині Українська академія друкарства). Особливості застосування таких КШ визначаються властивостями ВС – основного компонента системи. Він дозволяє вимивати неосвітлені ділянки ТДФ водою, є спирторозчинним, сумісним з деякими змивними реагентами та розчинниками трафаретних фарб, здатним до фотохімічних перетворень у системі “ВС – мономер – фотоініціатор – фотосенсибілізатор – стабілізатор”, забезпечує необхідні репродукційно-графічні характеристики.

В Українській академії друкарства (УАД) створено ряд нових фотополімеризаційноздатних композицій (ФПК), які задовольняють підвищені вимоги до ТДФ. Одним з найпопулярніших водорозчинних полімерів, що застосовується при виробництві ФПК, є полівініловий спирт. ТДФ, виготовлені на основі модифікованого полівінілового спирту (МПВС), відзначаються хорошими технологічними характеристиками й високими РГП ($R = 35-40$ мкм, $B = 150-130$ мкм, $\Delta l = 25-40$ мкм) [1]. Разом з тим, вони мають суттєвий недолік – порівняно невисоку тиражостійкість, яка залежить від типу друкарських фарб, їх зв'язуючих та органічних змивних речовин (тетраліну, уайт-спіриту, етилцелозольву). У результаті їх дії відбувається поступове руйнуван-